

“Anayasa'ya aykırı olduğunu düşündüğümüz 6563 sayılı Kanun 9. madde birinci fıkrası ile 6502 sayılı Kanun'un 48. maddesinin 6. fıkrasının (d) bendinin "ile 11. ve 15. maddelerde yer alan hakların kullanımı" cümlesinde, aracı hizmet sağlayıcıların; hizmet sağlayıcılar tarafından sunulan içerik ve içeriğe konu mal veya hizmetle ilgili hukuka aykırı hususlardan ve ayıplardan sorumlu olmadığı hususu belirtilmiştir.

Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan “sosyal hukuk devleti” insan haklarına dayanan, kişilerin huzur, refah ve mutluluk içinde yaşamalarını güvence altına alan, kişi hak ve özgürlükleriyle kamu yararı arasında adil bir denge kurabilen, millî gelirin adalete uygun biçimde dağıtılması için gereken önlemleri alan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, güçsüzleri güçlüler karşısında koruyarak sosyal adaleti ve toplumsal dengeleri gözeten devlettir.

Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrasında, “Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı ve davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir.” hükmüne yer verilmiştir. Maddeyle güvence altına alınan hak arama özgürlüğü ve adil yargılanma hakkı, kendisi bir temel hak niteliği taşımasının yanında, diğer temel hak ve özgürlüklerden gereken şekilde yararlanılmasını ve bunların korunmasını sağlayan en etkili güvencelerden biridir.

Anayasa'nın 172. maddesinde, “Devlet, tüketicileri koruyucu ve aydınlatıcı tedbirler alır, tüketicilerin kendilerini koruyucu girişimlerini teşvik eder.” kuralı ile tüketicilerin haklarının korunmasına ilişkin özel bir düzenleme yer almaktadır. Anayasa'nın 172. maddesinde öngörülen tüketicilerin korunmasına ilişkin olarak Devlete verilen düzenleme yetkisinin içeriğinin ve sınırlarının belirlenmesinde, Anayasa'nın bütünlüğü ilkesi uyarınca Anayasa'nın diğer hükümlerinin de gözetilmesi gerektiği açıktır.

Anayasa'nın sosyal hukuk devleti anlayışını öngören 2. maddesi ve tüketicilerin korunmasına ilişkin 172. maddesi birlikte göz önüne alındığında, aracı hizmet sağlayıcılar ile onlara göre zayıf konumda bulunan tüketiciler arasında doğal olarak bulunan dengesizliğin giderilmesi için Anayasa'da belirtilen kurallara dayanılarak yürürlükteki hukuk kurallarının; genel olarak tüketici haklarının korunmasına ve sosyal adaletin gerçekleştirilmesine yönelik olarak düzenlenmesi gerekmektedir. Buna göre; anayasal çerçevede genel olarak tüketici haklarının korunmasına ve sosyal adaletin gerçekleştirilmesine yönelik düzenlemelerle Anayasa hükmünün amacına paralellik sağlanmalıdır. Nitekim mevcut haliyle ilgili kanun hükümleri, tüketicilere getirilen anayasal korumayla çelişmekte ve zayıf konumda bulunan tüketicilerin haklarını elde etmesini zorlaştırmaktadır.

Dava konusu kuralın, aynı zamanda, hukuk davalarında yargılama ile ilgili olarak aracı hizmet sağlayıcıları için bir sorumsuzluk hükmü getirmekle, mahkemeye erişim ilkesine istisna uygulanması anlamına geldiğinden, adil yargılanma hakkının unsurlarından biri olan mahkemeye erişim hakkını sınırladığı düşünülmektedir.

Bireyin menfaatini etkileyen bir işlemle ilgili uyuşmazlığın mahkeme önünde incelenmesi imkânından yoksun bırakılması anlamına eldeki uyuşmazlık nevinden bir sorumsuzluk mahkemeye erişim hakkına müdahale teşkil edebilir.

Anayasa'nın 13. maddesinde “Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla

sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz.” denilmektedir. Buna göre mahkemeye erişim hakkına yönelik olarak kanunla getirilebilecek sınırlamaların Anayasa’da öngörülen sınırlama sebebine uygun ve ölçülü olması gerekir.

Öte yandan, dava konusu kural, Anayasa’nın 10. maddesinde öngörülen “yasa önünde eşitlik ilkesi”ne de aykırıdır. Yasa önünde eşitli, hukuksal durumları aynı olanlar için söz konusudur. Bu ilke ile eylemli değil, hukuksal eşitlik öngörülmüştür. Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumda bulunan kişilerin yasalar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak, ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak yasa karşısında eşitliğin çiğnenmesi yasaklanmıştır. Yasa önünde eşitlik, elbette, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmez. Durumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve uygulamaları gerektirebilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa’nın öngördüğü eşitlik ilkesi zedelenmez.

Ancak, yukarıda anlatıldığı gibi, büyük reklam kampanyaları düzenleyen, sisteminin güvenilirliği hususunda taahhüt veren ve bu yönde reklam yapan, platformunda sunulan ürünlerin satın alınması için teşviklerde bulunan ve güven ilişkisi kapsamında tüketici işlemlerine aracılık eden aracı hizmet sağlayıcıların, bu işlemde elde ettikleri menfaat ile ters orantılı ve üstelik tüketicilerin zararına olacak şekilde, çoğu zaman küçük ölçekli satıcı/sağlayıcı şirketlere oranla mali güçleri de göz önüne alındığında, sözleşme konusu mal ya da hizmetin ayıplı olması durumunda sorumsuzluğunu kabul eden dava konusu kuralın eşitlik ilkesi ile bağdaştırılabilmesi güçtür. Diğer bir deyişle, çoğu zaman küçük ölçekli satıcı/sağlayıcı şirketlere oranla mali güçleri daha iyi olan aracı hizmet sağlayıcıların, platformlarında satışa sunulan mal ve hizmetleri ile ilgili olarak ayıptan kaynaklı açılacak davalarda sorumsuzluğunun kabulü, satıcı/sağlayıcı şirketlerin sorumluluk durumları göz önünde alındığında, bu şirketlere karşı aracı hizmet sağlayıcılara üstün bir pozisyon sağlamakta olacağından, bu iki farklı özel hukuk tüzel kişisi açısından, eşitlik ilkesi ihlal edilmiş olacaktır.

Yukarıda ifade edildiği üzere, Anayasa’nın 172. maddesinde, “Devlet, tüketicileri koruyucu ve aydınlatıcı tedbirler alır, tüketicilerin kendilerini koruyucu girişimlerini teşvik eder” kuralı ile tüketicilerin haklarının korunmasına ilişkin özel bir düzenleme yer almaktadır. Maddenin gerekçesinde de, tüketicilerin korunması, “tüketici toplumu” diye adlandırılan belli bir gelişmişlik seviyesindeki ülkelerde çıkmakla birlikte, bu ölçüde gelişmemiş ülkelerde de toplumsal bir problem olduğunun sonradan görüldüğü ve bu konuda getirilecek tedbirlerin tüketicileri koruyacağı, tüketicinin korunması bir serbest piyasa ekonomisi tedbiri olmakla birlikte, herşeyden önce tüketicilerde “tüketici bilincinin” oluşturulması gerektiği ve Devletin tüketicileri koruyucu başka tedbirler de alabileceği belirtilmiştir. Üreticilerin ekonomik yönden güçlü oluşları ve her yönüyle örgütlenmeleri nedeniyle, tüketiciler ile aralarında doğal olarak bulunan dengesizliğin giderilmesi için, Anayasa’da belirtilen kurallara dayanılarak yürürlükteki hukuk kurallarında genel olarak tüketici haklarının korunmasına ve sosyal adaletin gerçekleştirilmesine yönelik düzenlemeler yapıldığı yukarıda izah edilmeye çalışılmıştır.

Ancak, dava konusu kurallar ile Anayasa’nın 2. maddesinde yazılı "sosyal hukuk devleti" ilkesi, Anayasanın 10. maddesinde belirtilen "yasa önünde eşitlik" ve 13. maddesinde yazılı "temel hak ve hürriyetlerin sınırlandırılması" ile 36. maddesinde ifadesini bulan "mahkemeye erişim hakkı" ile 172. maddesinde belirtilen "tüketicilerin korunması" pozitif yükümlülüğüne aykırı düzenleme yapılmış olduğu düşünülmektedir.

Tüm bu hususlar gözetildiğinde; uygulanacak kural olan 6563 sayılı Kanunun 9. maddesinin birinci fıkrası ile 6502 sayılı Kanun'un 48. maddesinin 6. fıkrasının (d) bendinin "ile 11. ve 15. maddelerde yer alan hakların kullanımı" cümlesinin Anayasa'nın 2., 10., 13., 36. ve 172. maddelerine aykırı olduğu kanısına varıldığından iptaline karar verilmesi talep edilmiştir.

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ:

1- 6563 sayılı Kanunun 9. maddesinin birinci fıkrası ile 6502 sayılı Kanun'un 48. maddesinin 6. fıkrasının (d) bendinin "ile 11. ve 15. maddelerde yer alan hakların kullanımı" cümlesinin Anayasa'nın 2., 10., 13., 36. ve 172. maddelerine aykırı olduğu kanısına varıldığından iptali için Anayasa Mahkemesine başvurulmasına,

2- Dosyada bulunan konuyla ilgili belgelerin ve başvuru kararına ilişkin tutanağın onaylı birer örneğinin Anayasa Mahkemesi Başkanlığına gönderilmesine 08/10/2024 tarihinde oybirliği ile karar verildi.”